

Odsávání sekretů z horních dýchacích cest

Charakteristika

Při odsávání odstraňujeme sekret z dýchacích cest. Tento výkon je na místě u pacientů se sníženou samočisticí funkcí dýchacích cest. Důvodem může být snížená svalová síla (např. po operacích či u umírajících pacientů), zvýšená tvorba sekretu v dýchacích cestách nebo při změnách vědomí.

Můžeme odsávat sekret z horních či dolních dýchacích cest. Vzhledem ke kompetencím praktické sestry zde bude uvedena problematika odsávání z horních dýchacích cest. S touto problematikou se můžeme setkat na standardních odděleních. Pokud hovoříme o odsávání z horních dýchacích cest, máme na mysli ústa, nos a nosohltan. Frekvence odsávání je dána potřebami nemocného. Mezi komplikace odsávání z horních dýchacích cest řadíme krvácení ze sliznice, aspirace atp.

Pomůcky k odsávání:

- zdroj sání (odsávačka s příslušenstvím), v rámci nemocničního zařízení nejčastěji používáme **elektrickou odsávačku**, popř. **centrální zdroj podtlaku**, který může být umístěn v patientské rampě či stropním mostu např. na JIP. Bývá umístěn vedle zdroje kyslíku a stlačeného vzduchu a je označen žlutou barvou.
- odsávací katétry
- rukavice, ústenka
- popř. dřevěná špátle na stlačení jazyka a světelný zdroj
- nádoba z dezinfekcí na dekontaminaci katétru

Jednotlivé součásti elektrické odsávačky

- sací láhev – plastová či skleněná. Slouží ke shromažďování odsátého sekretu. Láhev se buď vylévá a dekontaminuje nebo je do ní vložen plastový vak na jedno použití (v současné době se tento uzavřený způsob preferuje, poněvadž snižuje riziko nozokomiální infekce).
- odsávací hadice – je umístěna mezi sací lahví a odsávací spojkou či katétre.

- bakteriální filtry, filtry proti přesátí – bývají umístěny mezi odsávačku a sací láhev, ale pro funkci odsávačky nejsou nezbytné. Účelem filtrů proti přesátí je zamezení vniknutí odsávané tekutiny do odsávačky.
  - o odsávací spojka – umísťuje se na konec odsávací hadice a je nutné, aby byla kompatibilní s odsávacím katétre. Existují katétry, které jsou určeny pro přímé napojení na odsávací hadici, takže spojka není potřeba. Rozeznáváme spojky s otvorem (umožňují přerušované sání) a bez otvoru (pro kontinuální sání).

Odsávací katétry

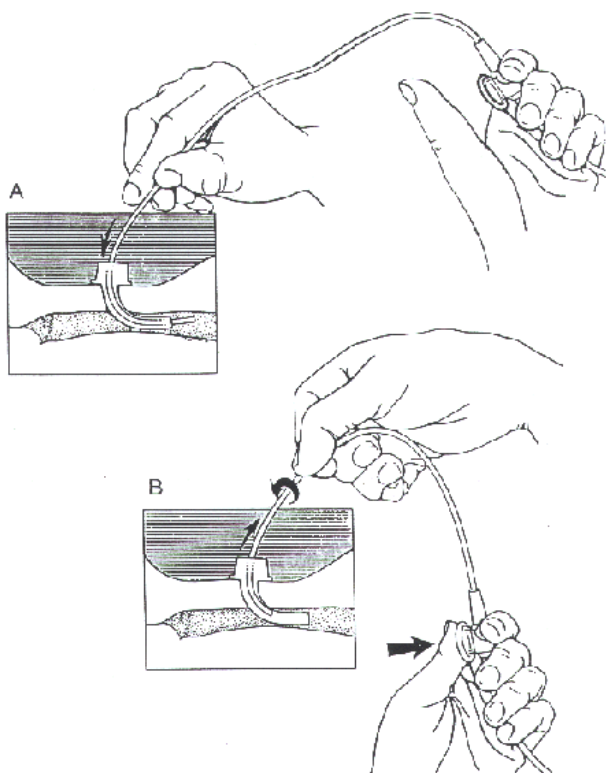
Existují různých délek a šíří. Základní dělení je na katétry bez odsávací spojky, které se nasazují na odsávací spojky a s odsávací spojkou, které se připojují rovnou na odsávací hadici. Na spojkce bývá otvor pro přerušované sání. Katétry jsou na jedno použití, kdy se po použití se dekontaminují propláchnutím v dezinfekčním roztoku a ihned znehodnotí. Existují i speciálně tvarované odsávací nástavce, které lze je použít místo katétrů pro odsátí z úst nebo nosu.

Postup:

Nejdříve seznámíme pacienta s výkonem. Výkon obvykle nebývá bolestivý, ale spíše nepříjemný a v oblasti dutiny ústní může způsobit dávení. Provedeme hygienickou dezinfekci rukou, oblékneme si rukavice, ústenku a případné další ochranné pomůcky. Napojíme odsávací katétr na hadici a zapneme odsávačku. Katétr šetrně zavedeme a při zavádění ještě neodsáváme. Při odsávání z nosu katétr zavádíme asi 1-2 cm hluboko do každé nosní dírky. Před odsáváním z nosohltanu naměříme délku pro zavedení katétru od lalůčku po špičku nosu. Katétr by měl pronikat bez většího odporu, aby nedošlo k poranění sliznice. Pro hladší průnik do nosních průduchů můžeme katétr zvlhčit např. sterilním fyziologickým roztokem. Odsávání by nemělo trvat déle než 15 vteřin. V případě odsávání z úst katétr bychom měli katétr vést po straně úst a podél tváře směrem k hltanu. Neměli bychom se zbytečně dotýkat kořene jazyka a měkkého patra. Je zde riziko vyvolání dávivého reflexu, zvracení a možné aspirace.

Odsáváme vždy při vytahování cévky. Zároveň se doporučuje provádět rotační pohyb, který zvýší účinek odsávání. Po každém použití cévku dekontaminujeme (propláchneme dezinfekčním roztokem) a odstraníme do biologického odpadu. Po odsávání vždy

propláchneme odsávací hadici dezinfekčním roztokem. V průběhu výkonu sledujeme stav pacienta. Na konec provedeme zápis v dokumentaci - uvádíme množství, barvu, konzistenci a zápach sekretů, popř. reakci pacienta na výkon.

Zdroj: Vytejková, R., Sedlářová, P., Wirthová, a kol. Ošetrovateľské postupy v péči o nemocné II. – speciální část. Praha: Grada Publishing 2013. s. 272. ISBN 978-80-247-3420-0

Zpracovala: Mgr. Renata Vytejková, Ústav ošetrovateľství